

การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในยุค "ประชาธิปไตยแบบราชการ"

บทสรุป : วิเคราะห์

การวิจัย "การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในยุคประชาธิปไตยแบบราชการ : ศึกษากรณีร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์" ครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการที่ได้ปรากฏว่า ได้มีการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2528 - ปัจจุบัน โดยการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีตัวแทนของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์เข้าไปอยู่ในกระบวนการสำคัญของการร่างหลายขั้นตอนอย่างน่าสังเกต ประกอบกับในช่วงที่มีการดำเนินการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตามขั้นตอน ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นอย่างเห็นได้ชัดระหว่างฝ่ายหนังสือพิมพ์กับวุฒิสมาชิกจนเป็นที่น่าสนใจว่า ความขัดแย้งดังกล่าว มีความหมายทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ทางการเมืองอย่างไรบ้าง นอกจากนี้หากจะมองอย่างจำแนกคู่ขัดแย้งในกรณีนี้แล้ว จะเห็นว่า ฝ่ายผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์นั้น เป็นฝ่ายหนึ่งที่สามารถกล่าวได้ว่า เป็นตัวแทนของกลุ่มพลังประชาธิปไตยนอกระบบราชการ ในขณะที่ฝ่ายวุฒิสมาชิกนั้น กล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วเป็นตัวแทนของกลุ่มพลังข้าราชการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า การศึกษาภาพของความขัดแย้งดังกล่าว โดยมองจากด้านการผลักดันข้อเรียกร้องของฝ่ายผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์เป็นสำคัญนั้น จะทำให้สามารถทำความเข้าใจต่อสภาพการณ์ทางการเมืองไทยได้อย่างไรบ้าง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวขึ้น โดยได้ตั้งสมมุติฐานของการวิจัยเอาไว้ว่า ภายใต้ระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบราชการ ระบอบการเมืองพยายามจำกัดโอกาสของการที่กลุ่มผลประโยชน์ซึ่งเป็นกลุ่มพลังนอกระบบราชการ จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ๆ จึงยังผลให้การเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ประสบผลสำเร็จได้อย่างยากลำบาก นอกจากนี้ในส่วนของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์เอง ก็ไม่สามารถที่จะผลักดันข้อเรียกร้องของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ เนื่องจากความอ่อนแอ ความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม ตลอดจนความไม่สามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจ ข้อค้นพบและข้อสรุปของการวิจัยมีดังนี้

1. ระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบราชการ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียกร้อง และการผลักดันทางการเมือง ของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ระดับหนึ่ง โดยผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของระบอบการเมืองดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการจำกัดพลังและอิทธิพลของการผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ ดังนี้คือ

1.1 เนื่องจากว่ากติกาทางการเมืองหรือรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎร กับวุฒิสภา ในการร่างกฎหมาย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญอันหนึ่งในการกำหนดนโยบาย ได้เปิดโอกาสให้ตัวแทนฝ่ายข้าราชการสามารถเข้าไปใช้อำนาจหน้าที่และข้อมูล ซึ่งเป็นทรัพยากรทางการเมืองของตน ในการโต้ตอบและขัดขวางข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ จึงเป็นผลให้การผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มฯ ถูกสกัดกั้นในกระบวนการของการตัดสินใจ ในรูปของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขร่างกฎหมาย เพื่อมิให้ข้อเรียกร้องของกลุ่มบรรลุผลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจทางการเมืองของวุฒิสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการปกครอง ซึ่งมีแนวโน้มจะถือว่าตนเป็นตัวแทนของฝ่ายข้าราชการในรัฐสภา ก็ได้ส่งผลต่อการจำกัดข้อเรียกร้องและการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์อย่างถึงที่สุด เพราะเหตุว่า โดยโครงสร้างหน้าที่ขององค์กรตัดสินใจ วุฒิสมาชิกมีอำนาจเพียงยับยั้งได้ระดับหนึ่งเท่านั้น ดังจะเห็นได้จาก ภายหลังจากที่วุฒิสมาชิกแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ และยืนยันรับรองในวุฒิสภา จนกระทั่งสามารถผลักดันผ่านคณะกรรมการร่วมกันของทั้งสองสภาได้แล้ว สภาผู้แทนราษฎรได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญลงมติไม่เห็นชอบต่อร่างแก้ไขพระราชบัญญัติการพิมพ์ของวุฒิสภา และหลังจากนั้นสภาผู้แทนราษฎรก็มีความพยายามผลักดันให้นำเอาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับเดิมที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรเข้าสู่สภา เพื่อให้มีการลงมติ และหวังที่จะให้มีการประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

1.2 แม้ว่าจะโดยทั่วไปแล้ว กลุ่มพลังข้าราชการภายใต้ระบอบการปกครองประชาธิปไตยแบบราชการ จะมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง มีการจัดตั้งกลไก แข่งขันทางการเมือง เพื่อช่วงชิงความชอบธรรมจากประชาชน กับกลุ่มพลังอื่น ๆ ในสังคมด้วยก็ตาม แต่ในกรณีของการวิจัยนี้ มีข้อสังเกตที่สำคัญคือ การที่วุฒิสมาชิกมิได้ใช้เครื่องมือในการระดมการสนับสนุนทางการเมืองของตนต่อการคัดค้านเรื่องนี้อย่างเต็มที่ ในขณะที่กลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ได้ใช้เครื่องมือของตน คือหนังสือพิมพ์บางฉบับ โจมตีวุฒิสมาชิก

และสร้างความชอบธรรมในการแสดงออกของฝ่ายตน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจมองได้ว่าเป็น กลวิธีทางการเมืองอย่างหนึ่งของฝ่ายวุฒิสมาชิก ที่จะไม่ให้เครื่องมือของตนในการโต้ตอบ หนังสือพิมพ์ เพราะถ้าหากมีการโต้ตอบกันโดยผ่านเครื่องมือของแต่ละฝ่าย ย่อมจะส่งผลให้เกิดการขยายขอบเขตของประเด็นปัญหาอันจะเป็นการเปิดช่องทางให้ฝ่ายหนังสือพิมพ์ขยาย แนวร่วมออกไป ซึ่งก็เท่ากับเป็นการสร้างเงื่อนไขเพื่อกดดันให้ฝ่ายวุฒิสมาชิกจำต้องออกมา ต่อสู้กับกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์นอกเวทีรัฐสภามากขึ้น อันจะมีผลทำให้เกิดการขยายรูปแบบของการต่อสู้และกลุ่มพลังสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งถ้าหากประเด็นปัญหา ขยายตัวถึงขั้นตอนดังกล่าว โอกาสที่ฝ่ายวุฒิสมาชิกจะเพลี่ยงพล้ำ ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบก็ จะมามากขึ้น ดังนั้นวุฒิสมาชิกจึงจำกัดขอบเขตของปัญหาไว้ในระดับรัฐสภา โดยอ้างเหตุผล ว่า ฝ่ายตนขาดเครื่องมือในการโต้ตอบกับการกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพ หนังสือพิมพ์ และชี้ให้เห็นว่า ฝ่ายตนเองเป็นผู้ปฏิบัติตามกรอบกติกาที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ฝ่ายหนังสือพิมพ์ต่างหากที่แสดงออกถึงการไม่เคารพกติกา ซึ่งเท่ากับเป็นการดองย่ำถึงความ ชอบธรรมในการใช้อำนาจของตน ดังนั้นการจำกัดบทบาทตนเองของวุฒิสมาชิกในกรณีของการ วิจัยนี้ จึงมีผลด้านกลับ เป็นการสกัดกั้นหรือจำกัดอิทธิพลการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มผล ประโยชน์ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ได้อีกด้วย เพราะเหตุว่า เป็นการจำกัดเงื่อนไขไม่ให้ ฝ่ายหนังสือพิมพ์เคลื่อนไหวผลักดันได้กว้างขวางมากนัก

กล่าวโดยสรุปแล้ว สมมุติฐานด้านข้อจำกัดอันเนื่องมาจากลักษณะของระบอบการเมือง ที่มีต่อการผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์นั้น มีนัยสำคัญ ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของโครงสร้างและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้กระทำ ทางการเมืองที่กล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของระบอบประชาธิปไตยแบบราชการ ในรัฐสภา ซึ่งก็คือ วุฒิสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการร่วม อย่างไรก็ตามข้อจำกัดดังกล่าวนี้มีได้เป็นปัญหาเพียงด้านเดียวที่มี ผลต่อการจำกัดอิทธิพลในการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ หากยังมีข้อจำกัดภายในองค์กรของกลุ่มฯ อีกด้วย ดังจะได้กล่าวต่อไป

2. ความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์ในการผลักดันข้อเรียกร้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น ประเด็นย่อย ๆ ตามข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พลังและอิทธิพลของกลุ่มขาดน้ำหนักและประสิทธิภาพในการ ผลักดันข้อเรียกร้อง ซึ่งปัญหาด้านนี้ มีสาเหตุมาจากความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม ซึ่งการวิจัยนี้มีรูปแบบยืนยันอย่างหนักแน่นและมากมายว่า กลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์มีปัญหา ทั้งด้านโครงสร้าง การรวมพลัง การประสานงาน ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การผลักดันข้อเรียกร้องร่วมกัน ตัวอย่างที่มองเห็นได้ชัดก็คือ การที่มีกลุ่มผลประโยชน์ผู้ประกอบการ อาชีพหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย และมีการแตกแยกกันเองทั้งด้านความคิดและผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างหนังสือพิมพ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เหล่านี้จึงเป็นเหตุให้การรวมตัวกันเป็นไปได้ค่อนข้างลำบาก และขาดพลังที่เหนียวแน่นและหนักแน่นเป็นหนึ่งเดียว ปรากฏการณ์ปัญหาดังกล่าวของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์นี้ กล่าวได้ว่าเป็นลักษณะ ปัญหาทั่วไปของกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย โดยก่อนหน้านี มีผู้ทำการวิจัยกลุ่มผลประโยชน์ ในประเทศไทยหลายคนได้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสมาคม หรือกลุ่มที่ไม่เป็นสมาคมก็ตาม มักจะมีปัญหาความแตกแยกกันเองเป็นปัญหาหลัก เพราะเหตุว่าเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เกาะเกี่ยวกันด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือ ระบุอุปถัมภ์เป็นด้านหลัก ดิตยึดที่ตัวบุคคลมากกว่าหลักการหรืออุดมการณ์ร่วมกัน และขาดจิตสำนึกและหลักการ "พลังส่วนรวม" (Collective power) อย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาดังกล่าว นี้ ได้ส่งผลในทางยุทธวิธีการระดมข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ด้วย เนื่องจากว่า มีสมาคม หนังสือพิมพ์บางสมาคม กลายเป็นกลุ่มที่ขัดขวางและร่วมกับฝ่ายวุฒิสภา ได้ตอบข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์อีกด้านหนึ่งด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น ความไม่เป็นเอกภาพของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ยังได้มีส่วนทำให้ความพยายามในการรวมพลังการผลักดันในรูปแบบองค์กรร่วม คือ สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทย ไม่ประสบผลสำเร็จ แม้ว่าฝ่ายกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์จะมีความมุ่งหมายที่จะใช้องค์กรดังกล่าวเป็นศูนย์รวมของการเรียกร้องและผลักดันความต้องการของตนเองก็ตาม แต่เนื่องจากว่า สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ขาดโครงสร้างที่ชัดเจน และการดำเนินงานในนามของสมาพันธ์ฯ ก็กระทำโดยสมาคมใดสมาคมหนึ่งที่ผู้นำสมาคม เหนียวได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำของสมาพันธ์ฯ ด้วย ดังนั้นเมื่อสมาคมอื่น ๆ ไม่ยอมรับสมาคมนั้น ๆ ตลอดจนไม่พอใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองการเรียกร้องของสมาคมที่มีผู้นำดำรงตำแหน่งทั้ง

สองตำแหน่ง จึงมีผลทำให้การให้ความสนับสนุนต่อสมาพันธ์ลดลงไปด้วย

2.2 เป็นที่น่าสนใจยิ่งว่า จากผลการวิจัยกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์สามารถเข้าถึงช่องทางการตัดสินใจได้อย่างค่อนข้างลึก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในแง่โครงสร้างของระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบราชการนั้น ได้เปิดช่องทางให้ผู้เรียกร้องผลประโยชน์สามารถเข้ามีส่วนร่วมผลักดันข้อเรียกร้องได้อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้ว่า โดยกระบวนการของการกำหนดนโยบาย กลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการริเริ่มในกระบวนการของการร่างกฎหมาย ในขั้นตอนสำคัญ ๆ แทบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าไปเป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ และกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มหนังสือพิมพ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายการพิมพ์ในรัฐสภาพนั้น ส่วนใหญ่มิได้เป็นตัวแทนของสมาคมผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ แต่มีฐานะเป็นนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ผู้มีประสบการณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของกลุ่มและพลังการผลักดันในการเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่ม อย่างน้อย 2 ประการ

ประการแรก กลุ่มผลประโยชน์สมาคมผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ ขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงผลประโยชน์ หรือข้อเรียกร้องของกลุ่มสู่พรรคการเมือง ทำให้การมีส่วนร่วมและการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่ม ก่อเกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัว ความรู้จักมักคุ้นระหว่างบุคคลของกลุ่มกับพรรค มากกว่าระหว่างกลุ่มกับพรรค ซึ่งเป็นผลให้พลังของข้อเรียกร้องขึ้นอยู่กับสัมพันธ์ภาพอันดีของบุคคลจากทั้งสองสถาบัน คือ พรรคและกลุ่ม ตลอดจนกระทั่งความเอาจริงเอาจังของทั้งสองฝ่ายเป็นหลัก

ประการที่สอง การที่หนังสือพิมพ์เข้ามามีส่วนในการผลักดันข้อเรียกร้อง ในลักษณะตัวบุคคลมากกว่าตัวแทนกลุ่มสมาคมหนังสือพิมพ์ แม้ว่านักหนังสือพิมพ์เหล่านั้นจะอ้างว่า เขาดำเนินกิจกรรมด้วยจิตสำนึกการเป็นตัวแทนหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ในที่สุดแล้ว ก็จะมีปัญหาทางยุทธวิธี เพราะการมีส่วนร่วมของนักหนังสือพิมพ์อย่างเป็นทางการเป็นส่วนตัวนั้น ต่างจากการเคลื่อนไหวของนักหนังสือพิมพ์ที่กระทำในนามขององค์กร เพราะทำให้นักหนังสือพิมพ์บางคนขาดการยับยั้งท่าทีและการแสดงออกของการเรียกร้อง อันมีผลให้เกิดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งกันขึ้นในกระบวนการร่างกฎหมายระหว่างนักหนังสือพิมพ์กับวุฒิสมาชิก ซึ่งปัญหา

ดังกล่าวนี้ จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า นักหนังสือพิมพ์ที่เป็นกรรมาธิการจำนวนหนึ่งได้อาศัยประสบการณ์ของตนเอง แสดงทัศนะและท่าทีที่ค่อนข้างแข็งกร้าวต่อวุฒิสมาชิก ตลอดจนมีทัศนะการมองวุฒิสมาชิกในแง่ลบเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการปิดบังช่องทางการมีอิทธิพลและการเข้าถึงองค์กรการตัดสินใจไปโดยปริยาย

2.3 การขาดการระดมและการใช้ทรัพยากรทางการเมือง

ในทางทฤษฎีนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า หนังสือพิมพ์เป็นทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญในการเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ เพราะเหตุว่า หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลอย่างค่อนข้างมากในการระดมตีความ ดังนั้นในการวิจัยนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นทรัพยากรทางการเมืองของกลุ่มสมาคมผู้ประกอบการอาชีพหนังสือพิมพ์เอง ที่น่าจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการปฏิบัติการระดมการสนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มหนังสือพิมพ์ แต่ข้อค้นพบจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การใช้หนังสือพิมพ์เป็นเวทีและเครื่องมือในการเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มหนังสือพิมพ์เอง กระทำอย่างจำกัดและไม่ต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ฝ่ายผู้ประกอบการอาชีพหนังสือพิมพ์ขาดศักยภาพในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวผลักดันข้อเรียกร้องผลประโยชน์ที่ฝ่ายตนต้องการ

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือพิมพ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมาธิการร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ไม่ได้แสดงออกถึงขีดความสามารถที่จะระดมการสนับสนุนจากกลุ่มหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง และพลังของกลุ่ม และสถาบันอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากการไม่ทำหน้าที่หาคำนิยามเกี่ยวกับความมั่นคง ในแง่มุมและประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เองและจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อเข้าไปชี้แจงในสภา โดยอ้างเหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นหรือความสำคัญ ตลอดจนไม่สามารถที่จะชักล้างความมุ่งมั่นของฝ่ายวุฒิสมาชิกได้ ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายวุฒิสมาชิกได้เปิดโอกาสให้แล้ว

พฤติกรรมของตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพหนังสือพิมพ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์เองไม่ได้ใช้ทรัพยากรทางการเมืองของตนเองอย่างเต็มที่ และไม่มีขีดความสามารถในการประสานการใช้ทรัพยากรทางการเมืองของตนที่มีอยู่กับยุทธวิธีการผลักดัน จึงเป็นผลให้สภาพของการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มฯ ไม่ก่อให้เกิดการขยายแนวร่วม และไม่มีพลังพอที่จะกดดันให้ฝ่ายวุฒิสมาชิกยินยอม สภาพการณ์ของการผลักดันทางการเมืองจึงถูกจำกัด

ให้อยู่ในกรอบของประเด็นปัญหาในรัฐสภา ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้กลไกในการใช้อำนาจทางรัฐสภาของระบอบการเมืองมีความได้เปรียบและมีอำนาจและอิทธิพล ตลอดจนมีนัยสำคัญต่อความล้มเหลวของการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเห็นได้ชัด

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ ในยุคประชาธิปไตยแบบราชการนั้น ระบอบการเมืองดังกล่าว ซึ่งมีวุฒิสภาและอำนาจตามหน้าที่ และอำนาจที่เป็นจริงของวุฒิสภา เป็นอุปสรรคสำคัญส่วนหนึ่งที่จำกัดอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์ มิให้มีผลต่อการตัดสินใจอย่างเต็มที่ และความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์เอง ทั้งในด้านของความเป็นเอกภาพ และขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองและการระดม เพื่อสร้างอิทธิพลและอำนาจในการผลักดันข้อเรียกร้องของตนเอง ก็มีส่วนอย่างสำคัญเช่นกัน ในการทำให้การเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มมีแนวโน้มจะไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาโดยให้น้ำหนักระหว่างปัจจัยสองด้านดังกล่าวข้างต้น ผลงานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์หนังสือพิมพ์เองเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการผลักดันทางการเมืองของกลุ่ม มากกว่าปัจจัยด้านลักษณะของระบอบการเมืองที่เรียกว่า "ประชาธิปไตยแบบราชการ"

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาสภาพการณ์ของการผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง สิ่งที่สำคัญที่ค้นพบจากการศึกษาเรื่องนี้ก็คือ เราไม่อาจจะกล่าวสรุปอย่างกลไกว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบราชการ ซึ่งมีลักษณะปรากฏการณ์ของการใช้อำนาจทางการเมือง ในรูป "ประชาธิปไตยครึ่งใบ" นั้น เป็นอุปสรรคขัดขวาง ถ่วงรั้งการพัฒนาการเมืองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมอุดมคติ โดยสิ้นเชิง โดยขาดการมองถึงปัญหาด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะแม้ว่า โดยโครงสร้างและปรากฏการณ์ รูปธรรมที่เป็นปัญหาทางการเมืองจะถูกเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการครอบงำของระบบราชการได้อย่างมีเหตุมีผล แต่ในเชิงพฤติกรรมทางการเมืองแล้ว ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า อำนาจการครอบงำทางการเมืองของระบบราชการมิได้มีอยู่อย่างเหนียวแน่นและมั่นคงในกระบวนการทางการเมือง

ปรากฏการณ์ของปัญหาการวิจัยนี้ เป็นรูปธรรมสำคัญอันหนึ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มพลังนอกระบบราชการ สามารถพัฒนาพลังท้าทายระบบราชการได้อย่างน่าสังเกต เพราะเหตุว่าประเด็นปัญหาของข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ ในกรณีของการวิจัยนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงการตั้งข้อสงสัยและความพยายามที่จะเข้าไปเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายการพิมพ์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการใช้อำนาจของระบบราชการที่เคยมีฐานะเป็นเครื่องมือในการครอบงำการเมืองมาเป็นเวลานาน ซึ่งการที่พลังนอกระบบราชการจะสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองถึงระดับดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากระบอบการเมืองที่เป็นอยู่ได้เปิดกว้างอย่างมากแล้ว กลุ่มพลังนอกระบบราชการก็จะต้องมีสถานภาพและขีดความสามารถที่เพียงพอระดับหนึ่งที่จะผลักดันให้ข้อเรียกร้องของตนได้รับการตอบสนองด้วย

นอกจากนี้ ยังอาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ดังกล่าว มีเหตุมีผลที่จะยืนยันว่า การก่อเกิดของกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งเป็นกลุ่มพลังนอกระบบราชการขึ้นอย่างมากมายและหลากหลาย มีผลอย่างสำคัญต่อการสั่นคลอนกลุ่มแกนอำนาจทางการเมือง อย่างน้อยก็ได้ก่อให้เกิดความจำเป็นในการปฏิรูปโครงสร้างและกลไกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเรียกร้องของความต้องการของกลุ่มที่มีความหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น แม้ว่าการกระทำดังกล่าวอาจจะมีผลต่อการรักษาอำนาจทางการเมืองไว้อย่างเหนียวแน่นและมั่นคงเพิ่มขึ้นอีกก็ตาม แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า ยังมีผลต่อการหล่อหลอมประสบการณ์ทางการเมืองของประชาชนอีกด้านหนึ่งอีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่า กลุ่มแกนอำนาจรัฐมีความจำเป็นต้องออกมาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบที่ปรากฏแก่สาธารณะมากขึ้น เกมส์การต่อสู้ทางการเมือง ระหว่างกลุ่มพลังนอกระบบราชการและกลุ่มพลังระบบราชการ อาทิเช่น การระดมการสนับสนุนด้านองค์กร คน และข้อมูลเหล่านี้ คือ สิ่งที่จะให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่กลุ่มพลังนอกระบบราชการ และเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้กว้างขวางมากขึ้นด้วย